

מאוצרות הפרשה

פסל לך שני לכת אבנים (לד, א)

פרש רש"י: הראהו מחצב סנפירינן מתוך אהלו, ואמר לו הפסלת יהיה שלך, ומשם נתעשר משה הרבה. מקשים המפרשים: אפשר להבין מדוע הקב"ה רוצה להעשיר את משה רבנו, שהרי הגמרא אומרת (נדרים ל"ח): "אין הקב"ה משרה שכניתו אלא על גבור ועשיר וחכם ועניו". אך האם הוא אינו יכול לשלוח לו צ'ק בצורה מכובדת? מדוע הוא צריך לקבל את זה על ידי איסוף הפסולת של האבנים? שיקבל את זה בדרך של כבוד! אלא שכאן הקב"ה רוצה ללמד אותנו יסוד: כיצד מגיעים לעושר גדול? דוקא מהפסולת, מהדברים שנראים חסרי חשיבות. רבי נפתלי קפלן שליט"א סיפר, שבמסיבת חנוכה שנערכה בישיבת "קול תורה", השתתף גם המשגיח רבי גדליה אייזמן זצ"ל. רבי נפתלי שם לב שכל פעם שהגיע רב, מיהר המשגיח להביא לו כוס, כיבוד, אוכל ושתייה. מה הוא עשה בזה? הוא חטף מצוות לכל אורך המסיבה! כולם ישבו ושמעו דברי תורה ומוסר, אבל הוא בפקחותו ניצל את הזמן, ועשה עוד מעשה חסד ועוד מעשה חסד! אתה הולך ברחוב ורואה ילד שרוצה לחצות את הכביש – תעביר אותו את הכביש. אתה רואה אדם שמתקשה למצוא את דרכו – גש ועזור לו. כך ניתן לחטוף מצוות בדרך אגב, ודוקא מהפסולת, מהמצוות שנראות לכאורה חסרות חשיבות – ניתן להתעשר עושר גדול.

רבי יהודה עדס שליט"א הגיע לאמריקה לגייס כספים לטובת ישיבתו. כאשר הגיע אל אחד הגבירים, הפתיע אותו הלה והרים תרומה על סך חמישים אלף דולר! הרב עדס היה מופתע ביותר, שכן מעולם הגביר לא חרג מסך של אלף דולר, והנה הוא תורם בבת אחת סכום כה גדול! "אני מאוד שמח בתרומה. אך אמור לי, מה קרה שאתה תורם בנדיבות כה גדולה?" "אספר לך סיפור", השיב הגביר. "יש לי מפעל גדול של טקסטיל, ומאחר וכבר זקנתי ורציתי לצאת לפנסיה, העברתי אותו לילדים שלי. עם תחילת תהליך העברת הבעלות, אני מסתובב במפעל ורואה שהגיעו הקצינים האחראים על האפסנאות בצבא הולנד והם רוצים להזמין מדים מיוחדים ואיכותיים לכל צבא הולנד. הילדים שלי ישבו עם הקצינים בליות עורכי דין וסיכמו איתם על המחיר, ואז נכנסתי ואמרתי להם: "רבותי! אני רוצה עוד חצי סנט על כל מטר!" הילדים החלו לתת לי בעיטות שקטות ברגלים: אבא, אנחנו עושים פה עיסקה של מאות אלפים, מה אתה מתוכח על חצי סנט?" "אני בעל המפעל, ואני עומד על כך שיוסיפו חצי סנט על כל מטר!", השבתי בנחרצות. "הוא כל כך מתעקש, תעשו לנו טובה ותוסיפו את הסכום הזה. הוא אדם מבוגר ואנחנו לא יכולים להתנגד לו", אמרו הבנים בהתנצלות. הקצינים הסכימו לתנאי, והעיסקה נחתמה בשעה טובה ומוצלחת. מה היה שווי של החצי סנט? חמישים אלף דולר! "בהתעקשותי רציתי ללמד את הילדים שלי שאת העושר לא עושים מהעסקאות הגדולות, אלא מהסכומים הזניחים, מהחצי סנט שלא מרגישים. את הכסף הזה לא לקחתי לעצמי, אלא העברתי אותו לצדקה לישיבה שלך, וזה פשר הסכום הגדול שנתתי לך בבת אחת." יהודי צריך ללמוד להיות סוחר. כל מצוה שאתה יכול לחטוף – תשתדל לחטוף אותה, חטוף ואכול, חטוף ושתה. כך תרויח רוחים רוחניים גדולים. (רבי גואל אלקריף שליט"א, נאה דורש)

לכפר על נפשותיכם (ל, טו)

בירושלמי שקלים (פ"ב ה"ג) כתוב, לפי שחטאו בעגל ממחצית היום, יתנו מחצית השקל. שואל רבי חיים קניבסקי, למה דווקא מחצית השקל ולא מטבע אחר? ומתריך בספרו "טעמא דקרא", משום שנאמר "ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם", ומשקל נזם מצאנו שכתוב בפרשת חיי שרה "נזם זהב בקע משקלו", ובקע הוא מחצית השקל כמו שכתוב "בקע לגלגלת מחצית השקל", נמצא, שכל אחד נתן לעגל מחצית השקל, ולכן הוצרכו כפרה דווקא במחצית השקל.

ועשית כיור נחשת לרחצה וגו' (ל, יח)

מובא בשם רבי חיים מבריסק שביאר מה הטעם שהציווי על הכיור היה אחרון, הרי לכאורה סדר עשייתו כסדר הנחתו כפי שרואים בפרשת תרומה שתחילה עשו את הארון ואחרי זה את המנורה והשולחן ומזבח הזהב, אם כן היה צריך להיות שהציווי על הכיור יהיה קודם הציווי על מזבח החיצון, ובפועל הציווי על מזבח החיצון הוא בפרשת תרומה ואילו הציווי על הכיור הוא רק בפרשתנו? וביאר הואיל ובכיור יש דין של "ונתת אותו בין אוהל מועד ובין המזבח" אם כן לא שייך שיתחיל חיוב לעשות כיור עד לאחר שאוהל מועד עם כל כליו וכן מזבח החיצון קימים, וכיון שרק אז מתחיל להיות שייך דין הכיור לכך נאמר אחרון. ("א ישיבישעיר חומש" מהגאון רבי חיים ברוך בנצאל שליט"א)

והלחת מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלחת (לב, טז)

זצ"ל סיפר לו את שהסביר המלמד בתלמוד תורה, על הפסוק, והמכתב מכתב אלוקים חרות על הלוחות, ה' חרט את התורה על הלוחות, כי הוא רצה ללמד אותנו, דבר חשוב מאוד, אם רוצים שהתורה תהא חרוטה על לוח לבנו תמיד, חייבים לעמול בה היטב, בכל הכוחות, כשם שהשחריטה היא עבודה קשה ומאמצת, כך לימוד התורה חייב להיות מתוך מאמץ ועמל. "יפה בני!" חייך וליטף את נכדו, לאחר הפסקה קצרה הוסיף רבי משה ואמר: בא ואספר לך סיפור כשהייתי ילד בגילך גרתי בעיירה קטנה ברוסיה, אוזדה, אבי היה אמנם רב העיירה אולם הפרנסה היתה דלה ביותר, ולי כילד לא היו אפילו ניירות לכתוב, כשהתחדשו לי פרושים ורעיונות שונים ומאד רציתי לכותבם יצאתי לרחוב אספתי אבנים לבנות וחרטתי עליהם את חידושי, ידי כאבו מרוב מאמץ, אך הייתי מאושר מאד, ידעתי כי אני עמל על דברים בטלים, אלא על תורתנו הקדושה, אך בוא ואגלה לך את הפירוש בפסוק, שהרי בתורה כתוב "חרות, בת"ו ולא בטי"ת התורה באה ללמדנו כי מי שמתייגע ועמל בתורה זוכה למתנה נפלאה נוספת, כדרשת חז"ל בפרקי אבות "אל תקרי 'חרות' אלא חירות" שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה "זכור נכדי" הוסיף רבי משה ואמר "לא לחנם דרשו חז"ל דברים אלו כי מי שחורט את התורה על לבו במאמץ רב, ויגע בה כראוי, זוכה למתנה הנפלאה 'מתנת החרות' הוא טועם טעם של בן חורין אמיתי, משוחרר מהכבלים המושכים אותו לתאוות ולדברים אסורים, דווקא על ידי ההשתעבדות לתורה זוכים להרגשה של שלווה נפש אמיתית (שלמי משה)

מבקש ה' – על ידי מאמץ!

וּמִשֶּׁה יָקַח אֶת הָאֶהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הָרַחֵק מִן הַמַּחֲנֶה וְקָרָא לוֹ אֶהָל מוֹעֵד וְהָיָה כָּל מִבְקֶשׁ ה' יֵצֵא אֶל אֶהָל מוֹעֵד אֲשֶׁר מִחוּץ לַמַּחֲנֶה (ל"ג, ז')

לכאורה, עלינו להבין: מדוע נטה משה רבינו את אהלו הרחק מן המחנה? אף אם ראה לנכון לפרוש מקרב העדה ולנטות את אהלו מחוץ למחנה, הלא עדיין, יכול היה לנטות את האהל סמוך למחנה, כך שמבקשי ה' לא יצטרכו לכתת את רגליהם ולהרחיק לכת! את התשובה, נבין על פי המעשה הבא:

בעת ביקורו של הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל בארצות הברית, בשנת תשנ"ח, הוא ביקר בין השאר גם בעיירה ליקווד שבניו ג'רסי, בה שוכנת ישיבת ליקווד המעטירה, בראשותו של הגאון רבי מלכיאל קוטלר שליט"א, נכדו של רבי אהרן זצ"ל.

במסגרת ביקורו בעיירה – הוזמן רבי אהרן לייב אל ביתו של רבי מלכיאל, שם הבחין לפליאתו, כי בארון כלי הכסף – מונח אחר כבוד זוג נעליים ישנות. היה זה מחזה יוצא דופן, אשר עורר את סקרנותו של רבי אהרן לייב, וגרם לו לפנות אל רבי מלכיאל ולתהות לפשר מעשיהן של הנעליים הבלויות לצידם של כלי הכסף היקרים, ואילו רבי מלכיאל נענה וסיפר:

היה זה בעת מלחמת העולם הראשונה. סבי, הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, סגר את ישיבתו שבעיר קלצק, בטענה כי אינו יכול לקבל על עצמו אחריות לגורלם של בחורי הישיבה בתקופה של חוסר וודאות ועת מלחמה, והורה לכל בני הישיבה כי יסעו איש איש לביתו.

ואכן, בני הישיבה התפזרו לבתיהם, אולם כאשר הגיע אחד מהם אל ביתו – הופתעה אמו לראותו, וביררה: "מדוע שבת הביתה?". "רבי איסר זלמן שלח את כל בני הישיבה אל בתיהם משום שאינו יכול לערוב לשלומם בתקופה שכזו!" הסביר הבחור לאימו, החלה זו זועקת בכאב: "ככה? וכי כאן בטוח יותר מאשר בישיבה? הלא ההיפך הגמור הוא הנכון! בישיבה הינך בטוח, משום שהתורה מגינה ומצילה! אני דורשת שתחזור מיד לישיבה ותמשיך ללמוד!" הכריזה.

הבחור, מצידו, נכון היה לקיים מיד את מצוות אימו... אלא שכאן התעוררה בעיה: "אין לי כסף לחזור לישיבה!" הוא טען, אולם אף טענה זו לא הרשימה את האם: "אם אין כסף לנסוע לישיבה, לך ברגל!". ואכן, הבחור יצא מיד רגלית לדרך של מאות קילומטרים, כאשר הדרך אורכת ימים ארוכים. כאשר הגיע הבחור בסופו של מסע לקלצק, פנה מיד אל ביתו של ראש הישיבה ואמר: "רבי! באתי ללמוד תורה!", תוך שהוא מוסיף ומספר על הנסיבות שגרמו לו לשוב לישיבה רגלית, אחרי שעשה את הדרך עד ביתו על פי מצוותו של רבו. לשמע סיפורו של הבחור, התרגש רבי איסר זלמן כל כך ממסירות נפשה של האם, וממסירות נפשו של הבחור אשר צעד ימים ולילות בכדי לשוב לישיבה וללמוד תורה, עד שעמד והכריז באמרו לבחור: "אני רוצה לקנות ממך את הנעליים הללו, בהן מסרת את נפשך לשם לימוד התורה הקדושה!"...

"ובכן, אלו הן הנעליים שאתם רואים!" הסביר רבי מלכיאל לרבי אהרן לייב, והוסיף: "האם יודעים אתם מי היה אותו הבחור? היה זה לא אחר מאשר מרן הגרא"מ שך זצ"ל, אשר אכן גדל וצמח בעמלו עד שהיה גדול הדור ועמד בראשה של ישיבת פוניבז' המעטירה!".

הרי לנו, כי בכדי לעלות ולהתעלות, על מבקש ה' להתאמץ ולטרוח, לעמול ולהתייגע, לא רק בעצם מעשה המצוה וההתקרבות הכרוכה בו – אלא גם בהכנה לקיום המצוה ובדרך לקיומה! רק מי שמוכן להתאמץ לשם קיום המצוה – הוא הוא מבקש ה' האמיתי!

ומכאן, תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של הגאון מאונסדורף זצ"ל שהיה אומר כך:

לאחר חטא העגל, ביקש משה רבינו לבחון מי הוא באמת מבקש ה', אשר יכול לזכות בתורה. ובכן, כיצד יבחן זאת? משה רבינו מצא פתרון: הוא נטה את אהלו הרחק מן המחנה... כעת, כבר היה ברור: מי שמוכן ללכת הרחק מהמחנה בשביל לשמוע את דבר ה' – הרי שהוא מבקש השם אמיתי, ומי שאינו מוכן להתאמץ – כנראה שאינו מבקש את ה' באמת...

(מתוך "ללמדך - שמות" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

כובע עץ ושבר משקפיים

שאלה: היתה רוח סערה בכל הארץ ואברך בדרך ל'כולל' תפס את הכובע בידו (במקום ללבושו), והגיע רוח חזקה שהעיפה אותו מידו על משקפיים של אדם שעבר לידו ושבר אותם, האם חייב לשלם על תיקונם?

תשובה: א. איתא בגמרא (ב"ק ו.) אבנו סכיננו ומשאו שהניחו בראש גגו ובאה רוח מצויה והזיקו, חייב. ואם זה רוח שאינה מצויה פטור, עיי"ש. לפי"ז לכאורה כיון שהיתה רוח חזקה שאינה מצויה, פטור.

ב. אולם י"ל שכל זה כשרוח שאינה מצויה עדיין לא הגיעה ולכן לא ה"ל אסוקי אדעתיה שיגיע ופטור מלשלם עליו, אבל בנד"ד שהודיעו מראש שימים אלו יהיו בהם רוחות חזקות, וכבר ראה והרגיש את הרוחות, הכל חשוב כמו רוח מצויה שה"ל לאסוקי אדעתיה, ונחשב פושע (הגר"נ קרליץ זצ"ל), ולכאורה לפי"ז אם שבר משקפיים חייב לשלם.

ג. אמנם יש לדון, שגם אם נחשב רוח מצויה, היינו רק לגבי הכובע אם יעוף או אם יפול למים ויתקלקל, וכן אם יפול על הכביש ויידרס ע"י אוטו, אבל לא שמענו מעולם שכובע שבר משקפיים, וא"כ אין לו חיוב כלל לשומרו מדין מזיק, ופטור מלשלם.

וכעין זה אדם שהשאיר חבילת ניירות על גגו ובאה רוח מצויה והעיפה אותם והזיקו, בודאי פטור מלשלם כיון שאין עליו שם מזיק כלל. (הרה"ג יהודה אריה דינר שליט"א, מים חיים)

חידה שבועית

אינה דמר נאמא כמיא ופשתיה?

תשובה על חידה פר"ש: על המילים: "וחטאת על המזבח (כטלו) מפרש רש"י: "לשון מתנת דמים הנתונים באצבע קרוי חטוי". תשובה לחידה: האבנים על כתפות האפוד. הן מזכירות - זכרון לבני ישראל חרוצות - האותיות של שמות בני חרוצות בהן.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות קניג – הרב בקשת להולדת הבן הנכד הנין משפחת שמואל פריד להולדת הבת משפחת אהרן להולדת הבן
גני הדר-עמישב: משפחות גבאי – כפיר להולדת הבן הנכד משפחות דרוק – הורברג להולדת הבן הנכד משפחות פוירשטיין – רוזנבליט להולדת הבן הנכד
משפחות לנדאו – רוטלוי להולדת הבת הנכדה משפחות גלוסקין – הרב פלדמן לנשואי הבת הנכדה

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
מינהל שירותי קהילה

